

C Dienes István
1999.07.06.

Rendhagyó esszé egy esszé-szerû jogszabályról, avagy az elszabadult informatikus, mint az államigazgatás bûvészinasa

Gondolatok az 1066/1999 (VI.11.) Korm. sz. határozattal és annak előterjesztésével kapcsolatban

Alig két hete jelent meg az 1066-os, amely az újabban ismét - bár nem következetesen - államigazgatásinak nevezett szervezetekben folyó informatikai fejlesztés, üzemeltetés kialakításának új rendjét hivatott definiálni. Közzétették a jogszabály szükségességét, a választott megoldásokat megindokolni hivatott előterjesztést is.

A "kormányzati, és/vagy államigazgatási informatikában" a központi irányítói szerep létrehozását a számítástechnika hőskorában Magyarországon, akkor és ott, több ok is indokolta. Az uralkodó államfilozófia szerint a döntéshozatalt központosított, felülről mindent látó, nagygépekre épülő kettős információrendszerrel kellett kiszolgálni. E rendszerfejlesztési filozófia jegyében például előbb keletkeztek az országos adatok, mint az ágazati, területi és helyi adatok. A tárcánál és a területi valamint helyi szervezetnél kezdetben hiányzott a kellő szakértelem is. A központi eszközbeszerzés biztosította a nagy vevőknek kijáró kedvezményeket és lehetővé tette azt, hogy a beszerzett eszközöket az embargós felhasználási feltételeket megkerülve több felhasználó is igénybe vegye. A központi tervezés megkönnyítette az ellenőrzést. Az SZKFP tervezési és beruházási mechanizmusai és központi keretei, az államigazgatási informatikai fejlesztési kerete, az Importbizottság révén a KSH elnökhelyettesi szintű vezető biztosítani tudta azt, hogy a rendszer az elvárásoknak megfelelően működjék.

A jelenleg a helyzet egészen más. Az informatikai eszközök számos köztisztviselőnek személyes munkaeszközül szolgálnak az államigazgatási szervek legtöbbszörében. Az államigazgatási szaktevékenység e területeken informatikai eszközök folyamatos igénybevételével történik. Emiatt a szaktevékenységek dologi kiadásainak és beruházásainak egyre jelentősebb része immár a papír, festékhenger, a PC, hálózat, stb. javítás, megelőző karbantartás. Ezek az eszközök kifejezetten egy-egy szaktevékenységet szolgálnak ki, nincs szó a szaktevékenységet végző szervezeti egységektől elkülönült informatikai rendszerekről, mint a "számítóközpontok" korában. Számos eszköz a beruházási értékhatár alatt szerezhető be. Jelenleg a részben külső, közcélú szolgáltatók tulajdonában álló hálózatok, valamint a hálózatokat és a szolgáltatásokat kiszolgáló szerverek azok, amelyek a szervezet egészét vagy szervezetek sorát szolgálják ki.

Immár nem volt tartható, hogy az informatikai, telematikai eszközök beszerzése, fenntartása, üzemeltetése kizárólag külön keretből legyen finanszírozható. A jogszabály nagy jelentőségű, mert kinyilvánítja, hogy a közigazgatási feladatok tervezésénél biztosítani kell az informatikai háteret is. Ilyen körülmények között a probléma annak a meghatározása, hogy mely esetekben mit, miből mely - informatikai vagy nem informatikai - szakfeladat terhére kell finanszírozni a költségvetési gazdálkodásban. A jogszabály e kérdés megválaszolásához nem nyújt elvi segítséget, és a megoldást - miközben számos helyen hangsúlyozza, hogy szükségesnek tartja a centralizációt - egy újonnan létrehozott funkciócsoportra - a közigazgatási államtitkárok alá rendelt tárca informatikai felelősökre - bízta.

A demokratikus polgári jogállamban a törvényhozás, az igazságszolgáltatás és a központi igazgatás elvben alkotmányban rögzített módon szét van választva, az önkormányzatok jogilag csaknem teljesen, gazdaságilag elvben nagy mértékben függetlenek a központi és területi szervektől. Az államigazgatási eljárásról szóló törvény korlátozza azt, hogy felettes szerv az ügyet hatáskörébe vonja, az ügy intézését befolyásolja és előírja, hogy minden pillanatban vizsgálni kell, hogy a

szervnek/ügyintézőnek van-e hatásköre/joga az ügy intézésére.

Pusztán a központosítással vagy decentralizációval, világos hatáskörök definiálása nélküli koordinációval aligha lehet a korrupciót letörni, vagy "jobb minőségű" rendszereket létrehozni. A korrupció letörése és a "minőség" ezzel szemben azon múlik, hogy mennyire sikerül igazgatás-szervezői és jogi precizitással megfogalmazni a szabályozási célokat és a folyamatokat, vagy hogy beépítenek-e a folyamatokba ellenérdekű ellenőrzést. Nagy mértékben össze lehet viszont zavarni a döntési folyamatokat azzal, ha jogszabályként esszészzerű politikai célkitűzések jelennek meg és a koordináció a vezetéstől/irányítástól minden szinten elkülönülő funkcióvá válik.

A mai magyar állam igazgatásszervezési filozófiájának alapelvei nincsenek közzétéve, lévén, hogy a szervezetek politikai csatározások között, történetileg alakultak ki. Nincsenek világos irányelvek arra nézve, hogy például legyenek-e több államigazgatási szerven keresztülnyúló, a felelősségi, hatásköri hierarchiát megkerülő munkacsoportok, államigazgatási fórumok és érdekegyeztető szervek és hogyan kell ezeket szervezni. Ki jogosult és milyen ellenőrzésre, mennyire láthatnak bele és mely esetekben horizontálisan a szervek belső ellenőrzései az államigazgatási szervek szervezeti egységeinek tevékenységébe, mennyire láthat bele és mely esetekben a szerv vezetője, felettes szerve, a külső ellenőrző szerv, és mely esetekben kinek kötelessége a folyamatos ellenőrzés (monitorozás) és mire terjed az ki?

A hierarchikusan szervezett szocialista állam "hivatásos szakemberek" kezébe tette az ágazatok irányítását, amelyek vezetői feljogosítva érték magukat szakmájuk, szakmai érdekcsoportjuk érdekeinek képviselőjére, a döntéshozatal felülről lefelé "terjedt".

A modern társadalom ezzel szemben - immár évszázadok óta - az érdekegyeztetést politikai síkon végzi, a politika nyelve a jog, a gazdaság - a jó statisztikában is alkalmazott - általános nyelve, amely összemérhetővé teszi az informatikát a közművelődéssel és az egészségügyet a földműveléssel. Mindaddig, ameddig a tárcáknál és a központban nem agrárigazgatási hanem agronómus nem közegészségügyi igazgatási, hanem gyermekgyógyász szakemberek intézik az ügyeket és döntenek, azaz a politikai folyamatokat országos illetve nemzetközi szinten átlátni és azokat befolyásolni, irányítani képes igazgatási szakemberek nem jutnak szóhoz, az államigazgatás ilyen irányban történő elmozdulásának nincs sok esélye. E szakmai szakemberek, ha tisztességesek, reménytelen küzdelmet folytatnak az igazgatáson kívül és belüli folyamatok megértésére és befolyásolására, hiszen azok nem érthetők meg és nem befolyásolhatók pusztán műszaki tények és tendenciák ismeretében. Eközben az esszészzerű túl nagy de megfoghatatlan jogosítványt adó jogszabályok jótékony kódében a nagy és tág jogosítványok egyezkedés keretében történő apró (vagy nagyobb) pénzre váltása során akadálytalanul folyhat a korrupció.

Az előterjesztés nem végezte el azt a lényeges és időszerű feladatot, hogy a szabályozáshoz egzakt, jogi fogalmakat alkalmazzon, vagy vezessen be illetve azok javasolt definícióját helyzetfelméréssel, jogalkotási célokkal indokolja, a jogszabály pedig, hogy ilyen fogalmakat kodifikáljon a számítástechnikai, telematikai, távközlési eszközök, folyamatok, szakemberek segítségével/útján, stb. történő államigazgatási tevékenységek leírására és szabályozására.

A használt fogalmak közül számos nincs összefüggésben az államigazgatás alapját képező fogalmakkal. Elsősorban a preambulomot jórészt sajátos, esszészzerű, ideológikus és a valódi közjogtól idegen, nyelvhelyességi szempontból is gyenge, bár a "magyar köz/államigazgatási informatika" szabályozásának történetében nem új stílusban fogalmazták. A melléklet stílusa sem elegendően pontos ahhoz, hogy jogszabályként megállja a helyét.

A szövegek szemügyre vétele arra a következtetésre indít, hogy illetően megfogalmazásuk tényleges okát abban keressük, hogy a központosítók és a központosítást mindig támogatni kész, az indokolatlan párhuzamosságok megszüntetésének jelszavával, esetenként a megszüntetés kanonizálásával a konkurrenciát kizárni kívánó informatikai lobby ismét egymásra talált. Az

informatikai lobby további térnyerését legalizálni tudta az újonnan felállt, informatikai szakemberekből verbuvált, igazgatási szempontból járatlan, vagy a már túlon túl is jártas adminisztrációval.

A jogszabály megjelenése ismét felhívja a magyarországi közélet megfigyelőinek figyelmét arra a nagyobb körben is megfigyelhető jelenségre, hogy a magyar központi költségvetési szervek egy részének tevékenysége - a helyi szervektől és például az Egyesült Államok központi szerveitől eltérően - nincs jól meghatározott ügymenetekben rögzítve és szabályozva, emiatt ezek meglehetősen szabadon és öntörvényűen mozognak a magyar közéletben és jórészt kézben tartják azt. Például a központi államigazgatás egészének lehetőségeit jól jellemzi az, hogy eltérően az Egyesült Államoktól, ahol a jogszabálytervezetek jó részét közzéteszik és gyakorlati lehetőséget biztosítanak bárki számára, hogy azokhoz észrevételt tegyen, sőt az észrevételeket is közzéteszik. Magyarországon a jogszabálytervezetek titkosa, amivel megnyílik a lehetőség arra, hogy az érdekviszonyok homályban maradjanak, a jogalkotás közbeni korrupciós ügyletek felderítése pedig megnehezedik. Mindez kétségtelenül eddig is megkönnyítette és ma is megkönnyíti a nem nyilvános érdekcsoportok: klikkek, lobbyk és maffiák fennmaradását, szerveződését. A tollhegyre vett szövegek ennek a működésmódnak a következményei és e szövegek hatálybalépése ezt a működésmódot erősíti.

C Dienes István
1999.07.06.

Észrevételek az 1066/1999 (VI.11) Korm sz. határozat előterjesztéséhez

Az előterjesztés szerzői - mint az szokásos - az előterjesztés időszerűségét már a második mondatban az EU-hoz való csatlakozással igyekeznek bizonyítani, így (1)

"A változásokból az Európai Unióhoz való csatlakozás küszöbén Magyarország sem vonhatja ki magát."

A "változás" szó azonban a magyar nyelvben azonban passzív folyamatot jelöl, csakúgy, mint az "öregedés". A passzív folyamatokból az alany, az elszenvedő, például itt Magyarország, amely változik, ugyanúgy nem vonhatja ki magát, mint embertársaink egyike sem az öregedés, kopaszodás, elbutulás, stb. folyamatok alól. **Így a mondat a helytelen nyelvhasználat miatt semmitmondó, indokolásra ezért alkalmatlan.**

Az EU-hoz való csatlakozás valóban számos kérdést vet fel, így azt, hogy az európai országok és az EU szabályozási céljai mennyiben egyeznek a magyarországi szabályozási célokkal, hol vannak a magyarországi mozgástér határai, azaz mit kell a jogharmonizáció keretében kötelezően átvenni, milyen EU illetve EU-ország rendszereket kell átvenni illetve ahhoz csatlakozni, milyen sorrendben hajtható végre a jogharmonizáció és számos más. Ezekről azonban az előterjesztés nem tesz említést.

Az előterjesztés és a jogszabály az "informatikával" kapcsolatos ügyekkel kíván foglalkozni. Az informatika a köznyelvben műszaki eszközök összessége, szakterület, szakma, technológia, technológiai folyamat, stb. értelemben használatos. Ezért e túlon túl is sok jelentésű szó alkalmazása jogi szövegekben megengedhetetlen. Ezt érezhették az előterjesztés készítői is, és kísérletet tettek definiálására az alábbi (2) módon: "Az előterjesztésben a konvergencia eredményeképpen létrejövő, az információ gyűjtésével, feldolgozásával, továbbításával és szolgáltatásával foglalkozó szakterületet nevezzük informatikának."

Az "informatika" kodifikált fogalmi meghatározása azonban, amint azt alább bizonyítom, nem bizonyul célszerűnek, miután

- nem a kiválasztott jelentés által meghatározott tárgynak, vagy nem elsősorban annak kellene

lennie a szabályozás tárgyának

- az előterjesztés illetve jogszabály szerkesztői a továbbiakban maguk sem tudták a fogalmat kizárólag az általuk szűkített értelemben használni.

a) Nem a kiválasztott jelentés által meghatározott tárgynak, vagy nem elsősorban annak kellene lennie a szabályozás tárgyának:

A szakterület fogalom jelentése A magyar nyelv értelmező szótára VII. kötetének 44. oldala szerint: "Szellemi munkának az a meghatározott, szűkebb területe, amelyen vki, mint szakember otthonos. ~én igen járatos, ~e a finnugor nyelvészet."

Az értelmező szótár további jelentés(ek)e)t nem ismer, mi esetleg hozzátehetjük, hogy a "szakterület" fogalmának tágabb, általános értelmezése esetleg felölelheti a

- a szakterület ismeretrendszerét,
- a szakterületet művelő, azon tevékenykedő szakembereket,
- a szakterületen tevékenykedő szervezeteket.

Vizsgáljuk meg mindezeket a lehetséges jelentésárnyalatokat/változatokat.

A közigazgatásban több tízezer köztisztviselő által végzett *szellemi munka területeinek, vagy a szakterületek ismeretrendszereinek koordinálása* aligha lehet a MEH feladata. A területek és ismeretrendszerek ugyanis nem cselekvőképesek. A munkát lehetne koordinálni, azt ugyanis cselekvőképes aktorok végzik, de ez aligha lehet egy külön, kis létszámú, magas állású szerv feladata, hiszen az emberi munkafolyamatok meghatározása és irányítása minden egyes szervben a közigazgatás hierarchikus lényegéből fakadóan az egyes szervek vezetőinek feladata. Azért sem lehet ez a feladat, mert az informatikai eszközök elterjedésének mai fázisában a folyamatok jelentős része már nem munkafolyamat, hanem ember közreműködése nélkül zajló automatikus folyamat, ahol azonban valamilyen értelmű szabályozásnak természetesen helye lehet.

Az államigazgatás, *mint tevékenységek összessége* az államigazgatási eljárásról szóló 1957. évi és azóta sokszor módosított törvény szerint meghatározott szervek, meghatározott ügyekkel kapcsolatos szigorúan szabályozott ügymenetekben folyó tevékenysége. Az államigazgatás, *mint szervezetek összessége* az ilyen szervezetként regisztrált szervezetek összessége. Az egyes szakemberek és szervezetek koordinálását, amely egyébként szükségképpen átlépné az államigazgatás hierarchikus hatásköri, felelősségi rendjét, tekintettel az érintettek nagy számára, a MEH nem tudja ellátni.

b) az előterjesztés illetve jogszabály szerkesztői a továbbiakban maguk sem tudták a szót kizárólag az általuk definiált, szűkített értelemben használni. Erre például szolgálnak az alábbi (43) és (63) számú szövegrészek: "az államigazgatási informatika az államigazgatási szervek működését és az államigazgatási feladatok ellátását támogató információs rendszerek létrehozásához és működtetéséhez szükséges információtechnológiai és távközlési szervezeti, erőforrás- és eszközzrendszert jelenti"

Az informatika itt már nem szakterület, hanem szervezeti, erőforrás és eszközzrendszer. A (63) szövegrészben említett feladat pedig nyilván nem a szakterületi kommunikáció, hanem az eszközökkel végzett kommunikáció: "A központi közigazgatási szervek közötti hatékony informatikai kommunikáció kialakítása és működtetése."

Az államigazgatási szervek, feladatok, ügyek, ügymenet, eljárás, ügyviteli folyamatok stb. azok, amelyekben az informatikai eszközöket felelős ügyintézők alkalmazzák, és ezek lehetnek a szabályozás, racionalizálás, fejlesztés stb. tárgyai, hacsak az informatika, mint szakma vezetői nem kívánják pozícióikat kormányzati szervek segítségével intézményesíteni, a közigazgatásra, annak nemcsak formailag, hanem lényegileg jogszerű működésére rátelepedni, azt kisajátítani, maguknak jogszabályilag biztosított piacot és így biztos jövedelmet teremteni. A "kölségvetési feladat", "eljárás", "hatáskör", "ügy", "ügyintézés", "ügyviteli folyamat", "tevékenység",

"szolgáltatás", "szervezeti egység", "felelősség" stb. fogalmak minden országban az állam/közigazgatási tevékenység alapját képezik.

A tényleges államigazgatási hatáskörök és költségvetési feladatok világos és jogszerű definiálása helyett a szövegekben a jogszabályban túl általános, azaz életviszonyokat meghatározott módon, irányban vagy eredménnyel szabályozni nem képes "koordináció" fogalom jelenik meg mind az előterjesztés, mind a jogszabály, mind a melléklet szövegében.

A ráfordítás-koordináció (5) feltehetően azt jelenti a magyar szaknyelven, hogy a költségvetési tervezés folyamatát kell javítani. "A közigazgatásban egyes becslések szerint már ma is évente legalább 30 milliárd forintot költünk informatikára. Ezen ráfordítások nem megfelelő színvonalú koordinálása..." **Pontatlan kifejezés.**

A "különvált" helyett kiderült (8) "különválasztódott" kétségkívül **nyelvi gyöngyszem.**

Van kultúra-meghonosító koordináció (9): "A kormányzati informatika koordinációjának kétségtelen pozitívuma volt, hogy elkezdte az Európai Unióban szokásos információtechnológiai kultúra meghonosítását, jelentős lépéseket tett az informatikai stratégiai tervezés bevezetése, a minisztériumok egyes fejlesztéseinek koordinálása érdekében."

Feltételezhetően nem a koordináció, vagy a pozitívum kezdte meg a kultúra meghonosítását, hanem a MEH, az ITB, vagy valamely más cselekvőképes személy. **Zavaros mondat.**

"Az ITKB az információs társadalom megvalósításával kapcsolatos kormányzati feladatok koordinálására jött létre." Eszerint van kormányzati-feladat koordináció (12a)

Azt hiszem azonban, hogy nem a feladatokat kell koordinálni, hanem azok megoldását, végrehajtását, a megoldókat vagy végrehajtókat. A feladatokat viszont meg lehet fogalmazni, ki lehet megoldásukat tűzni célul, lehet őket csoportosítani, stb. **Zavaros mondat.**

A (13) mondat szerint: "Az 1998. évi választások után a Miniszterelnöki Hivatal kormányzati szerepe a korábbinál magasabb szintre került."

Figyelem, nem a Miniszterelnöki Hivatal kapott nagyobb, jelentősebb szerepet, nőtt meg a hatalma, befolyása, stb. hanem a szerep került magasabb szintre! Csak minél személytelenebbül, minél kevesebb aktív igével, abból baj nem lehet, vagy mégis? **Metaforikus mondat.**

Van stratégia-kidolgozás koordináció, államigazgatási informatika koordináció (15), így: "A MEH ... feladatkörébe illeszkedik, hogy koordinálja az információs társadalomba való átmenet stratégiájának kidolgozását, és a stratégiához igazodóan az államigazgatási informatikát."

Egy világos szövegben az első koordináció helyett meg kell terveznie (eredménye jóváhagyott terv), szerveznie (eredménye a tervnek terv-szerinti végrehajtásaként egy, a stratégiát magát tartalmazó dokumentum) és esetleg irányítani kell a stratégia kidolgozásának folyamatát (eredménye olyan stratégia, amely nincs ellentmondásban a MEH által valahol másutt megfogalmazottakkal) . Esetleg más konkrétum.

A második koordináció lehet például: a beszerzési, üzemeltetési, fejlesztési stb. szabályzatok kidolgoztatása, közzététele, előterjesztése, stb. stb..

A szöveg a megvalósítani kívánt "koordinációk" definiálása nélkül nem tudja bizonyítani, hogy annak a MEH-ben a helye.

Másrészt, az "információs társadalomba való átmenet" (lásd még a apitalizmusból a zocializmusba/

kommunizmusba való átmenet) nem kevesebbet jelent, mint a magyar társadalom fejlődésének néhány évét/évtizedét. Kérdés, hogy nem erre a valós, néhány évre/évtizedre kell-e vajon inkább stratégiát kidolgozni, egy dogmatikus, elméletbeli, seholy, semmikori információs társadalomba való átmenet helyett - persze figyelemmel arra, hogy a világban a tárgykörbe vágóan mi történik? Ez a passzus egyébként nem jelent mást, minthogy a MEH önálló "informatikai társadalomtervezői" jogot kap. Szabad, lehet egy társadalmat tervezni?

A gyakorlatban követett stratégiát pedig a MEH ugyanúgy nem fogja tudni koordinálni, mint ahogy az akkori húzóágazatot "szemmel tartó" Baross vasminiszter sem tudta (bár ő nem is akarta) koordinálni az ország akkori gyors ütemű kapitalizálódásának és industrializálódásának egész folyamatát. A társadalom egészének *átalakulásáért* nem a kancellária felel, ha egyáltalán felel valaki. Felelni csak *átalakításért* lehetne, de ez nyilván meghaladja a Kormány lehetőségeit. Ez az elképzelés nem számol a demokratikus államokban a közigazgatás (államigazgatás) rendelkezésére álló lehetőségekkel, voluntarisztikus. Társadalmat eddig többnyire más módon sem sikerült tartósan a - különféle - kívánt irányokban tartani.

Az EU anyagaiban újabban szereplő "Információs Társadalom építése" kifejezéshez kapcsolódó számos eszme - véleményem szerint - nem más, mint a telematikai multik a lakosság telematikai fogyasztásának ösztönzésére - nem a polgárok, hanem eleve az általuk felhasznált eszközökkel definiált és azoktól függő (dependent és addict) felhasználók társadalmának megteremtésére - összegyűrt ideológia, amelynek nincs sok köze az egyes nemzetek vagy az EU népei polgárainak közös érdekeihez.

Természetesen valóban lesz/van információs társadalom a különböző országokban, lesz/van pedig különböző, olyan, amelyet ezek a nemzetek és kormányaik összehoznak maguknak a multikkal, versenytársaikkal, a világméretű politikai érdekcsoportok harcában.

Törekedjünk arra, hogy a magyar közigazgatás ne kerüljön a multik, az informatikai lobby hatalmába és őrizze meg józanságát, képviselje a magyar nemzet, Magyarország érdekeit, és ezért, s ne másért "informatizáljon". **Magyarország és a magyar nemzet érdeke és célja nem az információs társadalom építése, hanem a halandóság és munkanélküliség csökkentése, a lelki és testi nyomor enyhítése, a bér és munka megbomlott arányának helyreállítása, a közbiztonság javítása, az általános jólét növelése és mások. Intézkedéseket ezek érdekében és nem másért kell hozni, ezekért és csak addig kell informatizálni, ameddig az ezeket a célokat szolgálja.** Az "Információs Társadalom" *ideológiája*, mert elvonja az államigazgatás és a népesség, a nemzet figyelmét a valódi problémákról és az erőforrásait azok megoldásától, *ma és itt káros*. Ismeretes, hogy a telematikai szolgáltatásokhoz szükséges infrastruktúra kiépítésének költségeit a fogyasztók, eddig is a lakosság állta. Ez az ideológia - többek között - azt szolgálja és eredményezi, hogy e költségeket minél nagyobb részben - önként és büszkén - a lakosság és az állam vállalja át.

Van informatikai koordináció (16): "kormányzati szervek, sőt egész ágazatok közti igazán hatékony, eredményes informatikai koordinációnak csak a MeH-t vezető miniszter feladatainak kibővítésével és az ITB megerősítésével lehet megteremteni az alapjait."

De miért kell *külön* koordinálni egész ágazatokat? Mire valók az ágazatok vezetői, ha az "ágazat" a Miniszter szerveinek összességét jelenti? Mire valók a PM költségvetési tervezéssel foglalkozó részlegei? Mit jelent ez a koordináció? **Ez alátámasztás nélkül nem indoklás.**

Van a rendszerek erkölcsi kopását lassító koordináció (17): "a koordinációt nélkülöző fejlődési pálya szükségszerű velejárója, hogy a kialakuló rendszerek erkölcsi kopása nagyon gyors, s a feladatok jellegéhez mérten indokolatlanul korán jelentkezik a lecserélés igénye."

Magyarul: a tárcák nem értenek az eszközbeszerzéshez és vagy rendszertervezéshez és szervezéshez, vagy korrupctak, emiatt használhatatlan vagy gyorsan használhatatlanná váló rendszereket építenek,

ezért ezt a feladatot tőlük át kell venni. Amennyiben azonban ez a helyzet, ennek az orvossága vizsgálat, a felelősök felelősségrevonása és nem pedig éppen a jogszabály nyomán létrehozott, magasabb pozíciókba helyezése. **Az indoklás nem indokolja az intézkedést.**

A több ágazat igényeit is kielégítő rendszerek fejlesztését elősegítő koordináció (19) az alábbi megállapításban szerepel: "A koordináció jelenlegi gyengesége mellett a kialakuló rendszerek továbbra is esetlegesek, az adott ágazat igényeire szabottak maradnának."

Vajon minek lehet az ellentéte a számos, azért mégis funkcionálisan működő rendszert ismerve túlzottan is sommás negatív "esetleges" jelző? Számos törvény alkotmányos vagy más megfontolásból a műszaki optimummal ellentétesen határozza meg az adatgyűjtés, feldolgozás folyamataival kapcsolatos hatásköröket. Például a Statisztikai vagy az Adótörvény világosan meghatározza a más irányú felhasználás korlátait. A központi és igazgatási statisztika, a statisztika és az igazgatási adatgyűjtések párhuzamos működtetésének is oka van. **Az államigazgatást nem szabad műszaki szempontok szerint optimalizálni.**

A kormányzat számára a döntések gyors keresztülvitelét lehetővé tevő koordináció (20) az alábbi szövegkörnyezetben jelenik meg: "A kormányzat számára megoldatlan maradna a döntések gyors keresztülvitele (az informatikai háttér annál nagyobb tehetetlenségi tényező, minél jobban ráépül a döntési mechanizmus), s folyamatosan igen nagy anyagi terhet jelenthet a szükséges változások végrehajtása. Mindezek miatt feltétlenül jelentősen javítani kell a koordinációt, az informatika integráló jellegéhez igazodva a minisztériumi ágazati feladatokra épülő struktúra helyett az összkormányzati érdekeket előtérbe helyezve."

Ki itt a kormányzat? A Kormány? A MEH? A MEH minisztere? Mikor és milyen döntések gyors keresztülviteléről van szó? Mi az az összkormányzati érdek? Nem országos/nemzeti érdekekről van szó, amelyet a Kormány/Miniszterelnök képvisel a tárcák által képviselt ágazati érdekekkel szemben? Milyen döntést akar a Kormányzat gyorsan "keresztülvinni"? Mi a gyorsaság előnye és hátránya? Szabad a Kormányzatnak valamit egy demokratikus jogállamban "keresztülvinni"? Ez a jogszabályba illő kifejezés? Hogyan gyorsítja meg a "koordináció" például egy - bizonyosan a "kormányzathoz" tartozó miniszter számára valamely döntésének keresztülvitelét?

Az informatika - régi téma - nem automatikusan integrál, mint szakterület különösen nem tud integrálni, legfeljebb lehetőséget teremt arra, vagy annak az ellenkezőjére. A minisztériumi ágazati feladatok léte, azok, az azokért viselt felelősség tiszteletben tartása a központi államigazgatás jogállami módon történő működésének alapfeltétele, a szerényen "struktúrának" nevezett objektum a magyar központi államigazgatás. Hogyan lehet ezt informatikai alapon kétségbevonni? Mi az, hogy összkormányzati érdek és mi köze ennek a jogállami berendezkedéshez? Aki ezeket leírta, vagy nem volt tisztában azzal, hogy mit ír, vagy nagyon is. Aki ezeket átengedte, vagy nem olvasta el, vagy fogalma sincs arról, hogy mit olvasott, vagy nagyon is.

Ezekben a gyanús részekben érhető leginkább tetten az államigazgatásban elszabadult informatikus, az államigazgatási bűvészinas, vagy az akarnok.

Az államigazgatás informatikai koordinációja a (22) szövegkivágás. "Az első és legfontosabb intézkedés, hogy az információs társadalom kialakulásával kapcsolatosan a MeH koordinációjában készülõ kormányzati stratégiához hozzá kell igazítani, és mind ágazati, mind összkormányzati szinten jelentősen meg kell erősíteni az államigazgatás informatikai koordinációját. Ennek a munkának ki kell terjednie az államigazgatás adatháttérére, a nagy értékű adatvagyonnal való gazdálkodásra és a szükséges informatikai szolgáltatási architektúrára is. Fel kell mérni a jelenlegi adatvagyon és szolgáltatásokat, s dönteni kell azok fenntartásához, továbbfejlesztéséhez, illetve kiváltásához, továbbá az adatokkal való megfelelő gazdálkodáshoz szükséges intézkedésekről."

Véleményem szerint *készülő stratégiához* semmit sem szabad hozzáigazítani semmit, csak elkészült stratégiához, t.i. annak elkészülte és elfogadása/jóváhagyása után. Az informatikai koordináció fogalmát az előterjesztés tételesen nem definiálja. Emiatt nem tudható, hogy e tevékenység mit jelent és mire terjed ki e tevékenység alanyi/személy és tárgyi hatálya és mit jelent erősítése. Ha csak a

mellékletben szereplő intézkedéseket, akkor célszerű lenne azokat kevésbé általánosan de sokkal szakszerűbben megfogalmazni.

E bekezdésben továbbá valóban **nagyon figyelemreméltó, de ki nem bontott új gondolat** merül fel, az államigazgatás informatikai (eszközökkel, úton, stb. történő) "koordinációja". Kétségtől új fajta állam lesz az, amelyet informatikai eszközökkel is koordinálnak. A kifejezés értelme a tárcaegyeztetési folyamat informatikai felügyelő és segítő mechanizmus alá helyezésétől az államigazgatási szervek levélforgalmának (informatikai úton történő) monitorozásán, általában az ellenőrzendő dokumentumok számítógéphálózatokba történő bekényszerítésén keresztül akármeddig terjedhet, de ez nincs kifejtve.

Az "adatokkal való gazdálkodás" kifejezés alkalmazása - véleményem szerint - tükrözi azt, hogy az előterjesztés szerzői (is) felismerték, hogy az államigazgatás során nagyértékű javak keletkeznek. Ezek a javak azonban aligha maguk az adatok, és azokkal aligha lehet, különösen költségvetési keretek között gazdálkodni. **Az "adatgazdálkodás" területén sem képzelhető el megalapozott intézkedés az alapfogalmak, alapelvek átgondolása, tisztázása nélkül.**

Mindezek miatt ez a bekezdés nem jelent mást, mint körvonalazatlan, blanco hatalmi jogosítvány igénylését, az előterjesztő azon szándékának kinyilvánítását, amellyel nagyobb mértékben kívánja befolyásolni, ellenőrizni az államigazgatás szerveit és a köztisztviselőit. **A szándék kinyilvánítása hatékony intézkedések nélkül azonban, ha valóban van ilyen szándék, aligha bölcs**, mert teret enged a támadásnak, minden eredmény nélkül, hiszen az érintettek aligha ijednek meg körvonalazatlan fogalmakba öntött deklarációktól.

Van pénzeszközök igénylő, hatékony, eredményes, felelős koordináció (26)

"A hatékony koordinációhoz elengedhetetlen a pénzeszközök jelentős bővítése, természetesen ezzel együtt megnövelve az eredményekért való felelősséget."

A jogszabályban később pontosan leírt hatáskörök gyakorlása nem igényel jelentősen bővített pénzeszközöket. Az olvasó találgat: vagy vannak a sok "koordináció"-ban más hatáskörök is (Hol van a gyakorláshoz szükséges jogszabály?), vagy megint blanco?

De értjük, értjük; a központból akarunk rendszerfejlesztést finanszírozni. Minden informatikus szeret rendszert fejleszteni, még ha sorsa a MEH-be is vezette, pláne, ha ez - bizonyos esetekben - tényleg indokolt. Most már csak azt kellene szépen, világosan leírni, hogy mikor.

Az előterjesztés deklarálja (27), hogy: *"A forrásbővítéshez el kell fogadtatni azt az alapelvet, hogy az informatika a folyamatok szerves része, ezért a folyamatokra fordítható keretből minden területen biztosítani kell az informatikai háttér kialakításához és fenntartásához szükséges részt is."*

Mélyen egyetértek azzal a gondolattal, hogy az informatika (mint bizonyos eszközök összessége és mint bizonyos emberi munkafolyamatok összessége) az államigazgatási szervezetekben folyó (üzemeltetési) folyamatok szerves része.

Ez a gondolat az idézett formában azonban csak olyan körülmények között merülhetett fel, amikor az informatika fejlesztését a szervek önálló költségvetési feladatként kell kezeljék, annak fejlesztésére önálló mechanizmusok keretében kerül sor, és ezért a felelős vezetők természetesen elzárkóznak attól, hogy a hatáskörükbe tartozó "saját" feladatok költségvetéséből (is) biztosítsanak kereteket közelebről meg nem határozott informatikai fejlesztésre vagy üzemeltetésre.

Az informatika, mint szakterület, mint eszközök összessége, mint ismeretek összessége, mint technológia stb. valamint mindezek fejlesztése, üzemeltetése, fenntartása stb. azonban az államigazgatás számára sem cél, hanem eszköz. Úgy vélem, hogy míg a magyar államnak kétségtől feladata az alapfokú közoktatás fenntartása, nemzeti kulturális intézmények fenntartása,

megemlékezés a magyar államiság fennállásának ezredik évfordulójáról, stb. nem feladata az informatika fejlesztése. Adatvédelmi, közigazgatási üzemszervezési, ügyvitelszervezési, költség/haszon vagy más számítások által indokolt gazdasági hatékonysági, vagy ezernyi más ok indokoltta teheti vagy teszi központi államigazgatási távközlési hálózatok, számítógéphálózatok, szolgáltató rendszerek, stb. létrehozását és fenntartását, ezek azonban konkrét - nem informatikai - államigazgatási ügyek bizonyítottan hatékonyabb, olcsóbb intézésére kell szolgáljanak. Ha a hatékonyságnövelés, stb. nem bizonyítható, a rendszer fejlesztését vagy fenntartását a közpénzekkel való felelős gazdálkodás jegyében nem szabad finanszírozni. A több számítógéptől az államigazgatás nem válik szolgáltatóbbá, sőt lehet, hogy az állampolgár ellen fordul. Az államigazgatásban a kincstári gazdálkodás bevezetésével és kiterjesztésével, az egyablakos rendszerek bevezetésével és más intézkedésekkel az elmúlt években az államigazgatás jellegét is befolyásoló jelentős változások történtek, lényegében észrevétlenül.

Emiatt "**az** informatikára" **címzés, konkrét feladat nélkül nem szabad külön kereteket tervezni és biztosítani, majd a jóváhagyott pénzeket utólag címezni, mert ezáltal az ezen általános cím alatt felsorolt rendszerek, folyamatok, üzemek, stb. elvesztik kiszolgáló jellegüket, összemérhetetlenné válnak más államigazgatási feladatokkal és tevékenységekkel, az informatika fejlesztése műszaki öncéllá válik.** Az önállóan tervezendő és utólag címezhető keret lehetővé teszi a célravezető olyan körülmények között, amikor a számítástechnikát idegenkedés fogadta, ma azonban már aligha ez a helyzet. Érvényesíteni kell a Kormánynak azt a sajtóban is meghirdetett alapelvét, hogy az erőforrásokat szigorúan konkrét, a köz javát szolgáló közfeladatokhoz kell rendelni, amelyeknek egyenként is a köz szempontjából indokolhatóknak és indokolandóknak kell lenniük.

Ezért **az egész jogszabály legjelentősebb és általam mélyen támogatott rendelkezése az (52), amely szerint** "a közigazgatási feladatok tervezésénél biztosítani kell az informatikai háttér kialakításához és működtetéséhez szükséges forrásokat is és azokat együtt kell tervezni a folyamatokra fordítható keretekkel a végrehajtásért felelő tárcánál."

Ha valamit itt lehet kifogásolni, az ismét a pontatlan megfogalmazás. Bizonyára még sok fejfájást fog okozni amikor a gyakorlatban kell megmondani, mit is jelenthet (és mit nem) egy közigazgatási feladat informatikai "háttere", különösen hálózati környezetben.

A (29) szerint: "A tárcafüggetlenség csökkentése feltételezi az erősebb központi koordinációt, a MeH határozottabb szerepvállalását."

De vajon minek a tárcafüggetlenségét kell csökkenteni és miért?

A MEH szakmai és adminisztratív háttérű tárcaközi koordináció (30) azt jelenti, hogy "A MeH-nek kell gondoskodnia az államigazgatási informatika tárcaközi szintű koordinációjának folyamatos szakmai és adminisztratív háttéréről, és előterjesznie a Kormány felé a kormánydöntést igénylő javaslatokat."

Ha a MEH csak a szakmai és adminisztratív háttérrel adja, akkor ki koordinál, bármi is legyen az? A Kormány ugyebár nem koordinál, hanem irányít, dönt stb.

Van a feladatokat szükségessé tevő koordináció (31): "Az eredményes koordinációhoz szükséges stratégiaalkotási, végrehajtási és ellenőrzési feladatok tekintetében egyértelműen meg kell fogalmazni a MeH-t vezető miniszter felelősségét."

Magyarul a koordináció megvalósításához feladatokat kell kitűzni és azokat végrehajtani. Ezekért a Miniszter felelős. A Miniszter azonban egy személyben - szervezési alapelv megsértése nélkül - nem lehet felelős a kitűzésért és a végrehajtásért is.

Van ágazaton belüli államigazgatási informatikai feladatok tervezésének és végrehajtásának

koordinációja (32): "A koordináció másik pillére az ágazatokon belül jelentkező államigazgatási informatikai feladatok tervezésének és végrehajtásának koordinációja kell hogy legyen, melyet továbbra is a minisztériumoknak kell végezniük."

Változatlanul tovább él tehát az ötvenes évek szóhasználata, amely a Minisztérium alárendeltségében működő közigazgatási vagy más költségvetési szerveket (agency) nevezi ágazatnak (industry, branch). Ez a szóhasználat abban az időben alakult ki, amikor a Minisztérium nemcsak ezeket, hanem a többi "gazdálkodót", azaz valóban a mai, jogszabályban definiált értelemben is az egész ágazatot is irányította.

Ma azonban pl. a FVM "irányítása" "alá tartozó" mezőgazdasági ágazat a gazdasági szabadság feltételei között működő egyéni gazdákból, szövetkezetekből és állami gazdaságokból valamint számos más vállalkozásból áll. *Ezekkel* kapcsolatban nem célszerű államigazgatási informatikáról s annak koordinálásáról sokat beszélni. A Minisztériumot és szerveit viszont - miután az ágazat kötött fogalom - nem szabad ágazatnak nevezni.

Van ágazati koordináció (33): *Az ágazati koordináció eredményességének alapvető feltétele, hogy minden tárcánál olyan, közvetlenül a közigazgatási vezető alá beosztott informatikai vezető irányítsa az ágazati államigazgatási informatikai stratégia kidolgozását és végrehajtását, akinek elegendően széleskörű és mély áttekintése van az ágazati folyamatokról.*

Ez az állítás - véleményem szerint - enyhén szólva megalapozatlan.

Bármily koordináció eredményességét összközigazgatási szempontból kell definiálni és a funkció szempontjából megítélni. Ebből a nézőpontból a tárcán belüli fejlesztési pénzek tervezése akkor sikeres, ha azok a rendszerek valósulnak meg, amelyek a tárca által a köz érdekében megvalósítandó politikát megfelelően szolgálják. A valós közfeladatok mellett egy önálló "informatikai" költségvetési feladat felvétele, és ennek túlsúlyos képviselőjének biztosítása esetén nagy a veszélye annak, hogy ez a költségvetési és igazgatásszervezési rendszer a közpénzeket eltéríti a közfeladatoktól a műszakilag igen modern, de a köz érdekeit kevésbé szolgáló rendszerek létrehozása és fenntartása irányában.

Például a NKÖM rendelkezésére áll ez évben 800 millió Ft külön informatikai keret, amelyből korszerű "informatikai közművön" működő központi színészegegyeztető rendszert terveznek, bár a színészegegyeztetés nyilván nem közfeladat, miközben az Akadémiai Könyvtár beszerzési keretébe immár a legfontosabb folyóiratok sem férnek bele, a helységekben pedig a látogatót felszólítják, hogy távozáskor a 20-40 Wattos égőket kapcsolják le, és a diákság kizárása és a téli szünet gondolatával foglalkoznak. Ez az eset nem egyedi, más példák, más tárcáktól is említhetők.

A jogszabályban leírt koordináció csak abban az értelemben lesz eredményes, hogy annak eredményeképpen az informatikai lobby céljait sikerülhet egyeztetni - azonban a költségvetési közfeladatok megoldására fordítandó előirányzatok bizonyos mértékű háttérbe szorulása árán.

Az ITB mint koordinációk közötti híd (35) is megemlíttetik: "Az államigazgatási informatika koordinációjának két pillére – a tárcaközi és az ágazati koordináció – közti hidat az ITB-nek kell képeznie."

Igen szép metafora, de hogy jön ez egy jogszabályba?

A (36) mondat szerint: "Döntési szinten az ITB munkájában az ágazatok részéről az előzőekben említett felső szintű informatikai vezetőknek – az ITB tagjainak – kell részt venniük. Ez biztosítja azt, hogy a döntéseket olyan vezetők hozzák, akiknek elegendő hatáskörük van tárcájuknál a közös döntések végrehajtására."

Ez az államigazgatásban nem szokásos "megoldás" nem számol azzal, hogy ellenvéleményen lévő tagoktól - bár esetleg van hatáskörük - még el sem várható, hogy tárcájuknál képviseljék/végrehajtsák a többségi döntést.

(39)

Az ITB az államigazgatási informatika központi szintű koordinációjának szervezete.

(40)

Területi szinten – egyebek mellett – hasonló feladatot látnak el a Megyei Államigazgatási Kollégiumok.

A (41)-ben megjelenik a teljes értékű koordináció szükséges feltétele: *Az államigazgatási informatika koordinációja csak akkor lehet teljes értékű, ha a területi koordinációs szervezetek munkája egymással és az ITB-vel is össze van hangolva.*

Tényleg, mi is lehet a teljes értékű koordináció elégséges feltétele és definíciója? A sokféle összehangolást persze külön szervek helyett jórészt a felelős vezetőknek kellene végezniük *körülmé debated* munkával. Ezt azután más felelős vezetőknek, szintén *körülmé debated* munkával ellenőrizni kellene.

C Dienes István
1999.07.06.

Észrevételek az 1066/1999 (VI.11) Korm sz. határozat szövegéhez

A minisztériumi informatikai vezetőre bízott koordinációról szólnak a (45-46) szövegrészek. "A minisztériumokban, valamint a Kormány közvetlen irányítása alatt álló országos hatáskörű államigazgatási szerveknél az államigazgatási informatikának az illető ágazatra kiterjedő koordinációjával, az irányított, illetőleg a felügyelt szervek és intézmények közös informatikai stratégiájának kidolgozásával, annak éves lebontásával és végrehajtásának felügyeletével közvetlenül a közigazgatási vezető alárendeltségébe tartozó informatikai vezetőt kell megbízni, és biztosítani kell ezen feladatok ellátásához szükséges erőforrásokat."

Egyszer régen a tárcakoordinációt a tárcák SZAB-jai, a Számítástechnika-alkalmazási Bizottságok végezték, amelyben képviseltették magukat a nagy felhasználók.

Nem világos, hogy most a minisztériumi informatikai vezetőknek ténylegesen milyen jogai lesznek. Ettől függ, hogy milyen konfliktusok ébrednek a minisztériumok az egyes érdemi, nem kiszolgáló jellegű szakfeladataiért felelős vezetők és az informatikai vezető között, és hogy az informatikai műszaki szempontok és az informatikai lobby mennyire tudja hatalmát növelni előbbiek rovására. Ez a hatalmi harc bizonyos mértékben meghatározza majd a magyar állam funkcionalitását és jellegét.

Fejlesztés-, és adatgazdálkodás-koordinációt említ a (46a-49) szövegrész. "Koordinálni kell a kormányzati informatikai rendszerek fejlesztését, működtetését - beleértve az üzemeltetést, a karbantartást és a követő fejlesztést -, a kormányzati szintű adatgazdálkodást, valamint az ezt támogató nyilvántartási rendszerek kialakítását, összhangban az államigazgatás fejlesztését, hatékonyságának növelését szolgáló kormányzati törekvésekkel."

A "követő fejlesztés" a műszaki fejlesztéspolitika azon változata, amely nem tűzi ki gyökeresen új termékek, szolgáltatások fejlesztését, hanem csak a műszaki élvonal már ismert eredményeinek a reprodukálását hazai környezetben. Ez volt a hivatalos műszaki fejlesztéspolitika évtizedeken keresztül. A szöveg szerzői feltehetően nem erre, hanem a "folyamatos fejlesztés"-re, a fejlesztés ciklusos jellegére gondolhattak.

Körvonalazatlan és a vállalkozók közötti versenyt megnehezítő informális koordináció helyett a fejlesztések tervezésére hozzáértő igazgatás és ügyvitelszervezőkkel valamint jogtechnikusokkal olyan ügymenetet kell tervezettni, amely biztosítja azt, hogy a tárcák megőrizhessék műszaki tervezési, beszerzési, üzemeltetési, ellenőrzési, stb. függetlenségüket mindazon esetekben, amikor ennek megvédése alkotmányos, államszervezési, igazgatásszervezési vagy más jogszabályban lefektetett vagy (valódi) jogszabályokban lefektetendő okok miatt közérdek, de ne őrizhessék meg azt, ha arra azért törekszenek, hogy jogtalan vagy törvénybe ütköző előnyökhöz jussanak a

beszállítóktól, elleplezhessék a folyó gazdálkodás során elkövetett bűncselekményeket, és ugyanakkor a rendszerintegráció, közös beszerzés, stb. bizonyíthatóan közérdek. Ennek során nem kerülhet meg, hogy néven ne nevezzék a jelenlegi legfontosabb problémákat, elsősorban a korrupciót.

A "kormányzati szintű adatgazdálkodás" vagy metafora, amikor a kormányzatban működő tényleges gazdálkodók gazdálkodásáról van szó, vagy értelmetlenség, ha a jelenlegi költségvetési gazdálkodásra gondolunk, vagy a kormányzatban működő költségvetési szervek gazdálkodási önállóságának e téren bevezetendő - esetleg akár valamilyen értelemben pozitív hatású - újkeletű csorbítását jelenti. El kellene egyszer már gondolkodni, mit is jelent az adatgazdálkodás kifejezés. Gazdálkodás ugyebár olyan döntések meghozatalát jelenti, amely a gazdálkodó (vagy mások) erőforrásállományának változásával jár - például felhasználás vagy kibocsátás révén. Ki fog itt miről dönteni, minek a felhasználásáról vagy kibocsátásáról - kormányzati szinten?

Az államigazgatás, különösen a központi államigazgatás hatékonyságának mérése nem egyszerű feladat. Mindenesetre nem a hatékonyság növelését szolgáló kormányzati intézkedésekkel összhangban, hanem (esetleg) a hatékonyság növelése érdekében kellene intézkedéseket hozni.

A koordináció összehangolása, ennek koordinációhoz való kapcsolódása és ennek megvalósítása koncepciójával az (50-51) szövegrész foglalkozik: [Meg kell erősíteni a területi, körzeti és helyi szintű államigazgatási informatika koordinációját, meg kell szervezni ennek országos szintű összehangolását és a kormányzati informatikai koordinációhoz való kapcsolódását, ki kell dolgozni a megvalósítás szervezeti, működési és támogatási koncepcióját.](#)

No comment.

Az (55) szerint az ITB feladata: "[tárcaközi jelentőségű információs rendszerek létrehozásának, a meglévő rendszerek korszerűsítésének koordinálása, szolgáltatásaik széleskörű felhasználásának elősegítése, együttműködésük feltételeinek megteremtése](#)"

A tárcaközi jelentőség fogalma még akkor is kétes, ha én találtam ki. Mai eszemmel lehetne például több tárca kiszolgáló, több tárca funkcióinak ellátására tervezett, több tárca hatáskörébe tartozó, stb. stb.

Nem világos, hogy pusztán azért, mert egy rendszer "tárcaközi jelentőségű", miért kellene használatát pártfogolni. Például ha a statisztikai adatok egy része bekerül egy tárcaközi jelentőségű "kormányzati" rendszerbe, akkor annak felhasználását kell támogatni? Esetleg éppen ellenkezőleg, védeni kell, és az adatigénylőket az eredeti adatforráshoz terelni. A jelentőség és a széleskörűség két egészen különböző dolog.

C Dienes István
1999.07.06.

Észrevételek az 1066/1999 (VI.11) Korm sz. határozat mellékletéhez

A Miniszter feladata a stratégiai-terv koordináció (57): [A kormányzati informatikával kapcsolatos stratégiai tervek elkészítésének koordinálása.](#)

Ezt bizony pontosítani kellene, kinek a terveiről van szó, egyetlen kormánytervről, vagy az összes érdekelt szervéről, ki mikor mit csinál, mihez van és nincs joga, pl. a tárcatervek elkészítéséhez módszertani segédlet, sárokszámok, kötelezően figyelembeveendő célok, műszaki megoldások, stb. stb. Ez a pontosítás persze fáradságos, szakértelmet igényel és később korlátoz, valamint számonkérhető, de mentesít is a felelősség alól.

Az (59) "[tapasztalat-hasznosítás](#)" és "[-továbbítás](#)" így, korlátozatlanul, kissé aggályos. Meg kellene mondani e tevékenység célját, kedvezményezettjeit és formáját, hogy ne válhasson egyesek számára jövedelmező for profit üzletgá és a korrupció melegágyává (pl. szelektív terjesztés egyesek tenderbenújításának támogatására, "baráti" szervezőirodák felvirágoztatására, stb.).

A (60) szerint a Miniszternek feladata: "[Az adatbiztonsági követelmények érvényesítése a kormányzati informatikában.](#)" Ha tehát e - valaki által megfogalmazott és jóváhagyott - követelmények (Ki követel, ki az, aki ezeket megfogalmazza? A Miniszter?) nem teljesülnek, akkor a Miniszter felelősségre vonható? Ki mit ad ki (különböző szabályzatok, irányelvek stb.) és minek a betartását ellenőrzi? A Miniszternek is jobb, ha világosan tudja, miért felel.

A (61) szövegrész számos érdekes szövegelemet tartalmaz.

Miért kell az "[összkormányzati érdekek](#)"-et a magyar közigazgatásban képviselni? A kormányzati tevékenység, a Kormányé és a kancelláriáé sem, *nem a kormányzat* érdekeinek képviselete! A "[hangsúlyozott érvényesítés](#)" megfoghatatlan, ideológikus, nem jogi kifejezés. "[Az összkormányzati érdekek hangsúlyozott érvényesítése az adatvagyon gazdálkodásban.](#)" már korábban említett módon kétséges tartalmú fogalom. Az "[Adatvagyon és adatkezelő rendszerek számontartása](#)" helyett "számbavétel és nyilvántartás". Minek a harmonizációjáról van szó? A "[felelőség rendszerének működése](#)" nem lehet feladat, az ugyanis - passzív igével jelölve jól vagy rosszul, de folyamatban van. Amit az ITB/MEH stb. végezhet, az nyelvtanilag a "működtetés" lehetne, ami azonban ismét körvonalazatlan kifejezés e felelőségi rendszer elemzésére, ellenőrzésére, a jogi szabályozás rendszerének kialakítására, stb. stb.

A MEH miniszterének feladata a (62) szerint "[közreműködés.. az alapszolgáltatások ... működésének szakmai felügyeletében](#)". Egyrészt az alapszolgáltatás működése másrészt ennek szakmai felügyelete nem egészen összeillő kifejezések.

A (63) szerinti "[informatikai kommunikáció működtetése](#)" kifejezésről nem világos, hogy ezen valamely kormányzati dedikált, virtuális stb. számítógéphálózat(ok) finanszírozását, a működéséért viselt felelőséget, műszaki tevékenységet, stb. vagy valami egészen mást kell-e érteni. A (64) "[működtetések](#)" szó, így többesszámban, igazán szép újabb vadhajtása a bürokrata-nyelvnek. A (65) "[követő fejlesztés](#)"-ről már szóltam.

A (66) szövegrész említi az [oktatás-koordinációt](#): "[A kormányzati informatikai fejlesztésekhez kapcsolódó oktatási tevékenység koordinálása.](#)"

Tisztázni kellene, hogy mire terjed ez ki, mi az alanyi és tárgyi hatálya, hogy el kell-e határolni a szervek humán erőforrás gazdálkodási funkciójától, és ha igen, hogyan. Általános esszé-stílusú megállapítások helyett ilyen kérdésekre kell egy preambulumban válaszolni.

A (67) szövegrészben említik a [forrás-felhasználás koordinációt](#): "[A nemzetközi szervezetekhez, kormányokhoz benyújtott kormányzati informatikai célú pályázatok véleményezése, a források felhasználásának koordinálása.](#)"

Vajon mit fed ez? Külföldi források esetén Kormány által benyújtandó pályázatba építendő célok kiválasztását, minisztériumi pályázat esetén egyetértési jogot, megítelt támogatások újraelosztását? Belföldi költségvetési előirányzatok esetén egyetértési jogot jóváhagyott fejezeti előirányzatok után az előirányzat visszatervezéséhez, kifizetésekhez, összeghatár feletti kifizetésekkel, operatív évközbeni áttervezési, előirányzatmódosítási jogot, közbeszerzési eljárásban különböző jogosultságokat? Van-e ezek között az államigazgatásban szokatlan új fajta?